

EDUCATIEVE BACHELOR KLEUTERONDERWIJS

Bachelorproef

**IN BEWEGING MET KLEUTERS: HET
BELANG VAN EEN
BEWEGINGSKOFFER IN HET
KLEUTERONDERWIJS**

Conclusie inclusief reflectie

Het praktijkprobleem richt zich op het beperkte bewegingsvermogen van kleuters in de kleuterklas, wat resulteert in diverse gevolgen zoals verminderde concentratie, leerproblemen,... en mogelijk een negatieve impact op het welzijn van kleuters (Govaerts, 2018). Dit probleem wordt veroorzaakt door het ontbreken van voldoende ruimte en tijd binnen de klasomgeving, wat zichtbaar is gedurende de hele schooldag. Daarnaast ervaren kleuters een verhoogd gebruik van schermtijd in het weekend met 4 op de 10 kleuters, wat de bewegingsmogelijkheden verder beperkt. Belgische kleuters zitten elke dag 6,5 tot 9 uur stil (Govaerts, 2018). Dit probleem treft zowel ouders, leerkrachten als kleuters. Het is van cruciaal belang dat leerkrachten actie ondernemen om oplossingen en strategieën te vinden om kleuters meer bewegingskansen te bieden binnen de klasomgeving. Daarnaast is het essentieel om ouders bewust te maken van het belang van voldoende beweging voor kleuters en hen te betrekken bij het creëren van meer bewegingsmogelijkheden, zowel binnen als buiten de schoolomgeving.

Te weinig beweging in de klas heeft verschillende gevolgen voor kleuters. Ze kunnen minder fit worden, een verhoogd risico op overgewicht hebben en zwakkere spieren ontwikkelen. Daarnaast kan een gebrek aan beweging leiden tot lagere schoolprestaties en verminderde concentratie. Op de lange termijn kan een sedentaire levensstijl op jonge leeftijd ook gezondheidsproblemen veroorzaken, zoals obesitas en hart- en vaatziekten (Govaerts, 2018). Het model van David Stodden benadrukt het belang van gevarieerde beweging voor de ontwikkeling van motorische vaardigheden bij kleuters ("Waarom is bewegen belangrijk voor kinderen?", 2020). Beweging heeft positieve effecten op de algehele gezondheid, cognitieve ontwikkeling en sociaal welzijn van kleuters. Om de negatieve gevolgen van te weinig bewegen tegen te gaan, is het essentieel om beweging te integreren in het dagelijkse klasleven. Kleuters moeten elke dag minstens 3 uur bewegen, waarvan minstens 60 minuten met matige of hoge intensiteit ("Hoe stimuleer je peuters en kleuters om meer te bewegen?", 2022). Scholen en leerkrachten moeten bewegingsactiviteiten prioriteit geven. Het is echter belangrijk om individuele factoren en contextuele variabelen in overweging te nemen. Een holistische benadering, waarbij meerdere gezondheidsbevorderende elementen worden geïntegreerd, is cruciaal voor het welzijn van kleuters, inclusief voldoende beweging, gezonde voeding, slaap en een positieve sociale omgeving.

Leerkrachten zonder een specifieke bewegingshoek in de klas kunnen kleuters toch voldoende laten bewegen door creatieve strategieën toe te passen. Bewegingsactiviteiten kunnen geïntegreerd worden in verschillende lesmomenten, waarbij kleuters bijvoorbeeld bewegen tijdens reken- of taalactiviteiten. Stoel- en vloeroefeningen kunnen worden geïntroduceerd en bewegingsspelletjes kunnen worden gespeeld. Buitenactiviteiten bieden ook mogelijkheden voor kleuters om te bewegen (Beck, van Brussel-Visser & Wouters, 2022). Daarnaast kan de bewegingskoffer gebruikt worden om kleuters zelfstandig of in groepen te laten bewegen. Leerkrachten kunnen de koffer flexibel integreren in hoekenspelen en groepsactiviteiten, waardoor kleuters op verschillende plekken in de klas/school kunnen bewegen. Het gebruik van de bewegingskoffer vereist geen extra tijdplanning en biedt kleuters de mogelijkheid om op hun eigen niveau te bewegen. Het is echter belangrijk om de beschikbaarheid en kwaliteit van de materialen in de koffer te waarborgen en ervoor te zorgen dat deze geschikt zijn voor kleuters van verschillende niveaus en behoeften.

De bewegingskoffer biedt een meerwaarde in de kleuterklas. Het heeft verschillende positieve effecten op het leren en welzijn van kleuters. Allereerst bevordert de bewegingskoffer fysieke activiteit bij kleuters. Door het scannen van de QR-codes krijgen ze toegang tot een verscheidenheid aan oefeningen die hen uitnodigen om te bewegen. Ze kunnen springen, dansen, rennen en andere fysieke bewegingen uitvoeren. Dit draagt bij aan het stimuleren van een gezonde levensstijl en het vervullen van de natuurlijke behoefte van kleuters aan beweging. Verschillende studies hebben aangetoond dat regelmatige fysieke activiteit positieve effecten heeft op de gezondheid, concentratie en cognitieve ontwikkeling van kinderen (van Brussel-Visser & Koedijker, 2022). Een ander voordeel van de bewegingskoffer is de bevordering van samenwerking en sociale interactie. Kleuters worden aangemoedigd om samen met de juf of andere klasgenoten de oefeningen uit te voeren. Dit creëert een positieve en actieve sfeer in de klas, waarbij kleuters plezier beleven aan bewegen en samenwerken. Ze kunnen elkaar ondersteunen, samen doelen bereiken en sociale vaardigheden ontwikkelen. Daarnaast versterkt de bewegingskoffer de concentratie en focus van kleuters. Door actief bezig te zijn met de oefeningen kunnen kleuters hun energie vrijlaten en tegelijkertijd hun concentratievermogen vergroten. Fysieke activiteit heeft aangetoond dat het de cognitieve functies kan verbeteren, waaronder aandacht en concentratie (van Brussel-Visser & Koedijker, 2022). Door de bewegingskoffer te integreren in het lesprogramma kunnen leerkrachten het probleem van tijdsgebrek verminderen. Dit bespaart tijd en maakt het mogelijk om meerdere doelen tegelijkertijd te bereiken. Bovendien kunnen kleuters zelfstandig met de bewegingskoffer werken tijdens hoekenspelen, waardoor de leerkracht de ruimte heeft om individuele of groepsgerichte instructie te geven. Door te werken met een muzische bewegingskoffer kunnen leerkrachten niet alleen beweging integreren in het dagelijkse klasleven, maar ook werken aan de doelen van het vak Lichamelijke Opvoeding. Door middel van creatieve en kunstzinnige bewegingsopdrachten kunnen kleuters hun motorische vaardigheden ontwikkelen en verbeteren. Een ander positief aspect van de bewegingskoffer is de integratie van technologie en multimedia. Het gebruik van QR-codes en technologie maakt het leren en bewegen interactief en aantrekkelijk voor kleuters. Ze worden betrokken bij het scannen van de codes en het ontdekken van nieuwe oefeningen. Dit stimuleert hun nieuwsgierigheid en maakt het leren en bewegen een boeiende en eigentijdse ervaring. Bovendien biedt de bewegingskoffer flexibiliteit en differentiatie. Er worden verschillende oefeningen opgenomen, variërend in intensiteit en complexiteit, zodat kleuters op hun eigen niveau kunnen deelnemen. Dit maakt differentiatie mogelijk en zorgt ervoor dat alle kleuters betrokken kunnen worden bij de bewegingsoefeningen, ongeacht hun vaardigheidsniveau. Een bijkomend voordeel van de bewegingskoffer is de positieve impact op de ouderbetrokkenheid. Doordat de koffer ook mee naar huis gaat, worden ouders actief betrokken bij het bewegingsprogramma van hun kleuter. Wanneer kleuters de bewegingskoffer mee naar huis nemen, krijgen ouders de gelegenheid om samen met hun kind de oefeningen en activiteiten uit te voeren. Dit creëert een gedeelde ervaring en stimuleert ouder-kind interactie. Ouders kunnen hun kind aanmoedigen, ondersteunen en samen plezier beleven aan het bewegen. Het delen van de bewegingskoffer met ouders bevordert ook de bewustwording van het belang van fysieke activiteit en gezondheid. Ouders worden zich meer bewust van de behoefte van kleuters aan beweging en kunnen dit in hun dagelijks leven integreren. Ze kunnen samen met hun kind andere vormen van fysieke activiteit verkennen, zoals buiten spelen, fietsen of deelnemen aan sportactiviteiten. Hierdoor wordt het belang van beweging niet alleen beperkt tot de schoolomgeving, maar wordt het ook geïntegreerd in het gezinsleven. De bewegingskoffer fungeert als een brug tussen school en thuis, waarbij ouders en leerkrachten samenwerken om het welzijn en de ontwikkeling van

---

kleuters te ondersteunen. Het zorgt voor een positieve dialoog tussen ouders en leerkrachten over het belang van beweging en biedt de mogelijkheid om informatie en tips uit te wisselen. Door ouders te betrekken bij het bewegingsprogramma van hun kleuter, wordt de ouderbetrokkenheid vergroot. Ouders voelen zich meer verbonden met de school en het leerproces van hun kind. Dit kan resulteren in een betere communicatie en samenwerking tussen ouders en leerkrachten (Heuvelman, 2019), wat de algehele ondersteuning van kleuters ten goede komt.

Het doorlopen van de onderzoekscyclus is voor mij een waardevolle en leerzame ervaring geweest als toekomstige leerkracht. Het heeft me geholpen om gestructureerd en systematisch kennis op te doen, inzichten te ontwikkelen en conclusies te trekken. Ik wil graag kritisch terugblikken op de verschillende aspecten van de onderzoekscyclus, zoals de ontwerpactiviteiten, de methoden van dataverzameling, de instrumenten voor dataverzameling en de analysemethoden die ik heb toegepast. Een van de belangrijkste stappen in de onderzoekscyclus was het formuleren van de onderzoeksvraag en het identificeren van het praktijkprobleem. Dit vereiste een grondige analyse van de situatie en het bepalen van de specifieke aspecten die ik wilde onderzoeken. Het stellen van een heldere onderzoeksvraag gaf richting aan mijn werk en zorgde ervoor dat ik gefocust bleef op het doel van mijn onderzoek. Ik heb bewust gekozen voor een onderzoeksvraag die relevant was voor mijn vakgebied en waarbij ik praktische toepassingen kon realiseren in de klas.

Voor het verzamelen van gegevens heb ik verschillende onderzoeksmethoden toegepast. Dit omvatte observaties, interview, bezoeken aan Clavis-winkels en literatuurstudie. Observaties gaven me de mogelijkheid om direct te zien hoe de kleuters zich bewogen en welke factoren daarop van invloed waren. Daarnaast heb ik een interview afgenomen om dieper inzicht te krijgen in de ervaringen en perspectieven van andere belanghebbenden, zoals de klasleerkracht. Een bezoek aan Clavis-winkel gaven me praktische informatie over de bewegingskoffer. Ten slotte heb ik literatuurstudie gedaan om bestaande kennis te raadplegen en een theoretisch kader te vormen voor mijn onderzoek.

Voor elke dataverzamelingmethode heb ik specifieke instrumenten gebruikt. Bij de observaties heb ik een observatiegids ontwikkeld met punten en categorieën die ik wilde onderzoeken. Dit zorgde ervoor dat ik systematisch informatie kon verzamelen tijdens de observaties. Voor de interview heb ik vragen opgesteld om relevante informatie te verkrijgen. Deze instrumenten hielpen me bij een gestructureerde dataverzameling en zorgden ervoor dat ik de gewenste gegevens kon verkrijgen.

Na het verzamelen van de gegevens was het tijd om deze te analyseren. Ik heb gebruikgemaakt van kwalitatieve analysemethoden, zoals inhoudsanalyse. Deze methode stelt verbanden te ontdekken in de verzamelde gegevens. Hierdoor kon ik de deelvragen van mijn onderzoek beantwoorden en tot conclusies komen.

Bij het doorlopen van de onderzoekscyclus ben ik ook verschillende uitdagingen tegengekomen, zoals beperkte tijd en middelen. Deze beperkingen hebben invloed gehad op mijn aanpak. Ik moest creatief zijn en alternatieve oplossingen zoeken. Flexibiliteit was essentieel om aanpassingen te maken in mijn aanpak wanneer dat nodig was.

Het betrekken van belanghebbenden was ook een belangrijk aspect van mijn onderzoek. Ik heb de kleuters, en de klasleerkracht betrokken door middel van observaties en interview. De perspectieven en ervaringen van de klasleerkracht was waardevol bij het beantwoorden van mijn onderzoeksvraag. Daarnaast heb ik regelmatig gereflecteerd op mijn werk en de resultaten. Reflectie stelde me in staat om kritisch te kijken naar de beperkingen van mijn onderzoek en mogelijke verbeteringen voor toekomstig werk te identificeren.

Al met al kan ik concluderen dat het doorlopen van de onderzoekscyclus een waardevolle ervaring was die mijn inzicht in het onderwerp vergrootte, mijn onderzoeksvaardigheden ontwikkelde en mijn professionele groei bevorderde. Ik heb geleerd hoe ik op een systematische en gestructureerde manier onderzoek kan uitvoeren en hoe ik de resultaten kan vertalen naar praktische toepassingen in de klas. Deze ervaring heeft me gemotiveerd om mijn onderzoekswerk voort te zetten en mijn kennis verder uit te breiden.

Het uitwerken van mijn eindwerk, waarbij ik een bewegingskoffer heb ontwikkeld om kleuters in een beperkte ruimte te laten bewegen, heeft mijn X-factor als leerkracht op verschillende gebieden vergroot. Laten we eens kijken naar de relevante rollen en op welke manier mijn groei daarin heeft plaatsgevonden. Als inhoudelijk expert heb ik mijn kennis over bewegingsactiviteiten voor kleuters aanzienlijk vergroot. Ik heb uitgebreid onderzoek gedaan naar verschillende bewegingsvormen, pedagogische benaderingen en leerdoelen die met beweging kunnen worden bereikt. Door deze expertise kan ik nu beter geïnformeerde beslissingen nemen en effectieve bewegingsactiviteiten voor kleuters ontwerpen. In de rol van innovator heb ik geleerd om creatieve oplossingen te bedenken om kleuters te laten bewegen in een beperkte ruimte. Het ontwikkelen van de bewegingskoffer was een innovatieve benadering om het gebrek aan bewegingsruimte aan te pakken. Deze ervaring heeft mijn vermogen vergroot om buiten de gebaande paden te denken en nieuwe benaderingen te vinden voor uitdagingen in het kleuteronderwijs. Als organisator heb ik mijn vaardigheden versterkt door de bewegingskoffer te plannen, materialen te selecteren en de activiteiten te structureren. Het organiseren van de bewegingskoffer in een klas met beperkte ruimte vereiste zorgvuldige planning en organisatie. Dit heeft mijn vermogen om effectief te organiseren en te plannen binnen het kleuteronderwijs verbeterd. In de rol van begeleider heb ik geleerd om geduldig en empathisch te zijn bij het ondersteunen van kleuters tijdens de bewegingsactiviteiten. Ik heb geleerd hoe ik individuele kleuters kan begeleiden op basis van hun behoeften en hoe ik een ondersteunende en motiverende omgeving kan creëren. Deze ervaring heeft mijn observatievaardigheden versterkt en mijn vermogen vergroot om effectieve begeleiding te bieden aan kleuters. Als ondernemingsgezinde leraar heeft het ontwikkelen van de bewegingskoffer mijn initiatief en zelfvertrouwen vergroot. Ik nam het initiatief om een probleem aan te pakken en een innovatieve oplossing te vinden. Dit heeft mijn vermogen om risico's te nemen en nieuwe ideeën te implementeren versterkt. Daarnaast heeft de uitwerking van mijn bachelorproef mijn rol als lid van het schoolteam versterkt. Ik heb samengewerkt met mijn collega's binnen het schoolteam om feedback en ondersteuning te ontvangen. Deze samenwerking heeft mijn vermogen om effectief te communiceren en samen te werken met collega's vergroot. Hoewel ik in mijn eindwerk niet veel focus heb kunnen leggen op mijn rol als partner van externen, heeft deze ervaring me bewust gemaakt van het belang van deze rollen. Het heeft me gemotiveerd om in de toekomst meer aandacht te besteden aan samenwerking met externe professionals om de ontwikkeling van kleuters te bevorderen. Een positief aspect van mijn eindwerk was de mogelijkheid om met ouders samen te werken en hun betrokkenheid te vergroten. Hoewel de bewegingskoffer niet mee naar huis kon worden genomen door de kleuters, heb ik andere strategieën ingezet om ouders actief te betrekken bij de bewegingsactiviteiten van hun kinderen. Ik heb met ouders gecommuniceerd en hen geïnformeerd over de inhoud en het belang van de beweging via een informatieve folder. De folder bood ouders waardevolle informatie en praktische tips om beweging in het dagelijks leven van hun kinderen te integreren. Door ouders op deze manier te betrekken, konden zij de bewegingsactiviteiten thuis voortzetten en hun kinderen aanmoedigen om actief te blijven. In de toekomst zal ik blijven streven naar een nauwe samenwerking met ouders en hen meer

---

mogelijkheden bieden om actief betrokken te zijn bij het onderwijsproces. Ik zal blijven zoeken naar manieren om ouders te ondersteunen bij het bevorderen van beweging en gezonde gewoonten bij hun kinderen, zowel binnen als buiten de schoolomgeving. Kortom, de uitwerking van mijn eindwerk en de ontwikkeling van de bewegingskoffer hebben mijn X-factor als leerkracht vergroot. Ik heb mijn kennis vergroot, innovatieve vaardigheden ontwikkeld, mijn organisatorische en begeleidende capaciteiten versterkt, en mijn ondernemende houding versterkt. Ik ben ervan overtuigd dat deze groeiende vaardigheden en inzichten me zullen helpen om een betere leerkracht te worden en de leerervaring van kleuters te verrijken.

Een vervolgonderzoek is nodig om de effectiviteit van maatregelen met betrekking tot beweging bij kleuters verder te onderzoeken. Het is belangrijk om de langetermijneffecten van beweging op concentratie, leerprestaties en welzijn van kleuters te evalueren. Het onderzoek moet zich richten op een grotere en diverse groep kleuters en leerkrachten om de resultaten beter te generaliseren. Vergelijkingen van verschillende benaderingen en interventies kunnen helpen bij het identificeren van effectieve strategieën. Het volgen van kleuters gedurende langere tijd kan inzicht geven in de blijvende impact van beweging op hun ontwikkeling. Een gemiste kans was dat de bewegingskoffer niet mee naar huis kon worden gegeven aan de ouders. In plaats daarvan heb ik een folder gemaakt waarin ik de ouders heb geïnformeerd over het belang van bewegen. Het betrekken van ouders bij het stimuleren van beweging bij kleuters is ook belangrijk en verdient verdere studie. Vervolgonderzoek kan bijdragen aan nieuwe kennis, versterking van bestaande bevindingen en aanbevelingen voor effectieve praktijken. Het afronden van het eindwerk biedt de gelegenheid om terug te kijken op de groei, uitdagingen en successen tijdens het proces. Het identificeren en onderzoeken van het praktijkprobleem heeft het begrip van de impact van beweging op kleuters vergroot. Het ontwikkelen en implementeren van de bewegingskoffer was een waardevolle leerervaring. Er waren ook obstakels zoals beperkte middelen en tijd, maar deze hebben geleid tot flexibiliteit en alternatieve oplossingen. Het eindwerk heeft waardevolle inzichten en groei opgeleverd, zoals het belang van beweging, integratie van technologie en betrokkenheid van ouders. Terugkijkend is er trots op de behaalde resultaten en de persoonlijke en professionele groei.

Literatuurlijst

- (2020, april 15). Waarom is bewegen belangrijk voor kinderen? a.s.r. de Nederlandse verzekeringsmaatschappij voor alle verzekeringen. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.asr.nl/blog/waarom-is-bewegen-belangrijk-voor-kinderen>
- Beck, R., van Brussel-Visser, F., Wouters, S. (2022, mei 13). Meer en vaardig bewegen met kleuters: cijfers en inzichten. *Alles over sport*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.allesoversport.nl/thema/beweegstimulering/meer-en-vaardig-bewegen-met-kleuters-cijfers-en-inzichten/>
- Beck, R., van Brussel-Visser, F., Wouters, S. (2022, mei 13). Meer bewegen met kleuters op school: tips van de kleuterleerkracht. *Alles over sport*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.allesoversport.nl/thema/beweegstimulering/meer-bewegen-met-kleuters-op-school-tips-van-de-kleuterleerkracht/#:~:text=Om%20de%20wereld%20te%20ontdekken,termen%20als%20links%20en%20rechts.%E2%80%9D>
- Govaerts, S. (2018, mei 28). “Leraar, laat je leerlingen minder stilzitten”. *KLASSE*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.klasse.be/133763/laat-je-leerlingen-niet-stilzitten/>
- Heuvelman, R. (2019, april 26). Hoe zorg je voor hoge thuisbetrokkenheid van ouders? *Early Years Blog*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://earlyyearsblog.nl/2019/04/26/hoe-zorg-je-voor-hoge-thuisbetrokkenheid-van-ouders/>
- iKleuter. (niet bekend). Hoek voor beweging. *iKleuter Digitale kleuterschool*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://vivesweb.be/ikleuter/2e-kleuterklas/hoek-voor-beweging/>
- iKleuter. (niet bekend). Hoek voor beweging. *iKleuter Digitale kleuterschool*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://vivesweb.be/ikleuter/3e-kleuterklas/hoek-voor-beweging/>
- Marloes. (2022, maart 17). 5 Misverstanden over bewegend leren. *Spring lab*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.springlab.nl/5-misverstanden-over-bewegend-leren/#:~:text=Bewegend%20leren%20leidt%20tot%20chaos%20in%20de%20klas.&text=Voldoende%20beweging%20zorgt%20voor%20betere,daardoor%20onrustig%20en%20ongeduldig%20worden.>
- Slaets, A. & Stroobants, H. (2022). *KleuterKracht Een praktijkboek voor meer stem, keuze en eigenaarschap bij peuters en kleuters*. Antwerpen, België: Garant.
- van Boxmeer, A. (niet bekend). Bewegend leren. Kleuters zijn beweging! *jufAnke.nl*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://jufanke.nl/bewegend-leren.html>
- van der Donk, C & van Lanen, B. (2021). *Praktijkonderzoek in de school*. AH Bussum, Nederland: Coutinho.
- Vlaams instituut Gezond leven. (niet bekend). Hoe stimuleer je peuters en kleuters om meer te bewegen? *Vlaams instituut Gezond leven*. Geraadpleegd op (10 oktober, 2022), via <https://www.gezondleven.be/themas/beweging-sedentair-gedrag/beweegadvies-volgens-leeftijd/hoeveel-bewegen-en-slapen-peuters-en-kleuters-best/hoe-stimuleer-je-peuters-en-kleuters-om-meer-te-bewegen>
- van Oostrum, T., Zandijk, J. & Ramakers, S. (2020). *RitmoGo!* Evergem, België: Clavis.

Bijlagen

1. Verslag: bezoek Clavis-winkel

Verslag bezoek Clavis winkel

In het kader van mijn bachelorproef over beweging in de kleuterklas, heb ik een bezoek gebracht aan de Clavis winkel in Hasselt. Het doel van dit bezoek was om verschillende materialen en bronnen te verkennen die relevant zijn voor de samenstelling van mijn bewegingskoffer. Dit verslag geeft een overzicht van mijn bevindingen en observaties tijdens mijn bezoek aan de Clavis winkel.

Bij aankomst in de Clavis winkel viel meteen op dat er een ruime diversiteit aan materialen beschikbaar was. Naast de materialen voor beweging, bood de winkel ook een selectie van boeken en handleidingen die gericht waren op het bevorderen van beweging en fysieke activiteiten bij kleuters. Het personeel van de Clavis winkel was zeer behulpzaam en bereid om advies en ondersteuning te bieden.

Het boek RitmoGo! Heb ik gekocht omdat verschillende bewegingsverhalen en bewegingsoefeningen bevatten die ik als inspiratie kan gebruiken voor mijn bachelorproef.

2. Interview klasleerkracht

1. Hoeveel keer in de week turnen de kleuters? Is dit voldoende?
De kleuters turnen 2 week per week. Ik vind dit voldoende als ze een volwaardig uur zouden krijgen. De kleuters turnen in de turnzaal, eerdat ze daar zijn en omgekleed zijn hebben de kleuters nog maar een half uurtje de tijd om te turnen. Dit vind ik te weinig.
2. Zijn er kleuters aanwezig in de klas die meer nood hebben aan beweging?
Ja er zijn een aantal kleuters die meer beweging nodig hebben.
3. Zo ja, hoe merkt u dat op? Wat zijn de oorzaken ervan?
Deze kleuters zijn wild, komen niet tot spel. Ze kunnen heel moeilijk op hun stoel stilzitten.
Ze rennen vaak doorheen de klas.
4. Is er een bewegingshoek aanwezig in de klas? Waarom wel/niet?
Nee, wegens plaatsgebrek. Afhankelijk van het thema mogen de leerlingen soms op de gang een bewegingsopdracht doen. Maar dit is niet altijd fijn voor de andere klassen.
5. Vind u zelf als leerkracht belangrijk dat er een bewegingshoek of een alternatief in de klas aanwezig is? Waarom wel/niet?
Ja omdat de leerlingen tegenwoordig veel op de Ipad, of voor de tv zitten. Ze hebben veel schermtijd op een week. Zeker in de winter als het vroeger donker is, dan merk ik dat niet veel kinderen buiten spelen of bewegen na de schooluren.

-
6. Is er een alternatief plaats om te bewegen op school? Zo ja, waar? Maakt u daar gebruik van tijdens uw lessen?

Er is een mogelijkheid op aan de klasdeur buiten te spelen, maar dit is geen afgebakende zone, toezicht houden is iets moeilijker.

7. Wat verstaat u onder beweging?

Bewegen is verplaatsen/ bewegen doorheen de ruimte door gebruik te maken van lichaamsdelen.

8. Voert u zelf als leerkracht acties uit om ervoor te zorgen dat de kleuters bewegen in de klas? Zo ja, wat doet u dan?

Regelmatig voer ik een bewegingsmoment uit. Bv: dansen, Yoga, snuisterwandeling, ...

9. Wat wilt u bereiken met beweging in de klas?

Dat de kinderen zich goed voelen, dat er aan de noden van de kinderen gewerkt kan worden.

10. Welke concrete doelen zou je voor op stellen?

Lichaamsdelen ontdekken, bewegingen ontdekken, ruimte leren gebruiken, doel van bewegen kennen.

11. Welk leerplannen gebruikt u MV of LO?

Voor bewegingsopdrachten gebruik ik de leerplannen LO.

12. Wat vindt u het moeilijkste om een bewegingshoekje te organiseren?

Door plaats gebrek is het moeilijk om in de klas een bewegingshoek te organiseren, ook als de leerlingen in de gang om buiten kunnen bewegen is het moeilijk om toezicht te houden.

13. Welke factoren spelen een belang om wel of geen bewegingshoek organiseren?

Plaats: waar plaats ik de bewegingshoek?

Ruimte: hoe groot maak ik de bewegingshoek?

Omgeving: wie belast ik in de omgeving door een bewegingshoek te plaatsen?

Aantal: hoeveel leerlingen mogen in de bewegingshoek?

14. Hoe is de ouderbetrokkenheid in deze klas?

De ouderbetrokkenheid in de klas is laag.

15. Zijn er nog bepaalde zaken die u belangrijk vindt/kwijt wil?

/

3. Verslag interview klasleerkracht

Dit verslag presenteert de bevindingen van een onderzoek naar de rol van beweging in de kleuterklas. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in het belang van beweging in de klasomgeving en hoe dit kan bijdragen aan het welzijn en de ontwikkeling van kleuters. De informatie in dit verslag is gebaseerd op een vragenlijstinterview met de klasleerkracht. Uit het interview blijkt dat de kleuters twee keer per week turnen. Hoewel dit een frequentie is die als voldoende kan worden beschouwd, wordt er opgemerkt dat de kleuters een volledig uur nodig zouden hebben in plaats van het huidige half uur. Volgens de leerkracht zijn er kleuters in de klas die meer behoefte hebben aan beweging. Dit wordt waargenomen aan de hand van hun onrustig gedrag, moeite om stil te zitten en neiging om door de klas te rennen. Er is geen bewegingshoek aanwezig in de klas vanwege plaatsgebrek. Soms mogen de leerlingen op de gang een bewegingsopdracht uitvoeren, maar dit is niet altijd wenselijk vanwege verstoring van andere klassen. De leerkracht erkent het belang van een bewegingshoek of alternatieve bewegingsmogelijkheden in de klas. Dit is vooral relevant gezien het feit dat kleuters tegenwoordig veel tijd doorbrengen met schermen en vaak niet veel bewegen buiten schooluren. Er is een mogelijkheid om buiten te spelen bij de klasdeur, maar dit is geen afgebakende zone en toezicht kan een uitdaging zijn. De leerkracht voert regelmatig bewegingsmomenten uit, zoals dansen, yoga en snuisterwandelingen. De leerkracht streeft ernaar dat kinderen zich goed voelen en dat er wordt gewerkt aan de individuele behoeften van de kleuters. Concrete doelen zijn het ontdekken van lichaamsdelen, het verkennen van verschillende bewegingen, het leren gebruiken van ruimte en het begrijpen van het doel van bewegen. Voor bewegingsopdrachten maakt de leerkracht gebruik van de leerplannen LO (Lichamelijke Opvoeding). Vanwege plaatsgebrek in de klas en uitdagingen bij het toezicht houden in de gang, is het moeilijk om een bewegingshoek te organiseren. Belangrijke factoren zijn plaats, ruimte, omgeving en het aantal leerlingen dat de bewegingshoek kan gebruiken. De ouderbetrokkenheid in de klas wordt als laag beschouwd.

Conclusie: Dit interview benadrukt het belang van beweging in de kleuterklas en de uitdagingen waarmee leerkrachten te maken kunnen krijgen bij het organiseren van bewegingsmogelijkheden in de klas. Het onderstreept ook de behoefte aan een bewustzijn van de individuele behoeften van kleuters en hoe beweging kan bijdragen aan hun welzijn en ontwikkeling. Het bevorderen van een actieve levensstijl op jonge leeftijd is van cruciaal belang voor de gezondheid en het welzijn van kinderen.

4. Observatieverslag in de kleuterklas: Beperkte beweging tijdens hoekenspelen

Observatie:

Tijdens het hoekenspel in de kleuterklas heb ik gemerkt dat de bewegingsmogelijkheden van de kleuters beperkt waren. Hieronder volgt een beschrijving van mijn observaties:

De klas leek een beperkte ruimte te hebben voor de kleuters om vrij te bewegen tijdens het hoekenspel. De hoeken waren dicht bij elkaar geplaatst, waardoor er weinig ruimte overbleef voor de kleuters om te rennen, springen of zich uitgebreid te bewegen. De meeste kleuters waren betrokken bij spelactiviteiten die weinig fysieke beweging vereisten. Ze waren voornamelijk bezig met activiteiten zoals puzzelen, tekenen, bouwen met blokken of spelen met poppen, waarbij ze voornamelijk stilstaten of zich binnen een beperkte ruimte verplaatsten. Ik heb weinig tot geen initiatieven gezien van kleuters om bewegingsspelletjes te starten of te vragen om meer bewegingsruimte. Ze leken zich te conformeren aan de

beschikbare activiteiten en speelruimte. Ondanks de beperkte bewegingsmogelijkheden waren enkele kleuters fysiek rusteloos tijdens het hoekenspel. Ze wiebelden met hun benen, draaiden aan hun haren of bewogen onrustig op hun stoel. Dit gedrag suggereert dat ze moeite hadden om stil te zitten en de behoefte voelden om te bewegen.

Conclusie:

De observatie tijdens het hoekenspel laat zien dat de kleuters beperkt waren in hun bewegingsmogelijkheden. De beperkte ruimte en de aard van de spelactiviteiten leidden tot minder fysieke beweging. Hoewel sommige kleuters fysiek rusteloos leken te zijn, waren er weinig tot geen initiatieven om bewegingsspelletjes te starten of te vragen om meer bewegingsruimte. Het is belangrijk om de bewegingsbehoeften van kleuters te erkennen en te streven naar een omgeving waarin ze voldoende mogelijkheden hebben om te bewegen, zelfs tijdens het hoekenspel. Dit kan betekenen dat er aandacht wordt besteed aan de indeling van de ruimte en het aanbieden van activiteiten die meer fysieke beweging stimuleren.

5. Observatieverslag in de kleuterklas: Beweging tijdens kringmomenten

Observatie:

Tijdens het kringmoment in de kleuterklas heb ik specifiek gelet op de beweging van de kinderen. Hieronder volgt een beschrijving van mijn observaties:

Tijdens het kringmoment waren er enkele kinderen die moeite hadden om stil te zitten. Ze wiebelden met hun benen, draaiden aan hun haren of verschoven constant op hun stoel. Deze kinderen leken moeite te hebben met het langdurig stilzitten en waren meer geneigd tot fysieke beweging. Sommige kinderen maakten gebruik van hun lichaam om actief deel te nemen aan het kringmoment. Ze staken hun hand op om een vraag te beantwoorden, imiteerden bewegingen van de leerkracht of reageerden met gebaren en mimiek. Deze kinderen waren op een positieve manier betrokken bij het kringmoment en gebruikten beweging als een manier om zich te uiten. Een paar kinderen waren duidelijk ongeduldig tijdens het kringmoment. Ze wiebelden op hun stoel, keken rond of tikten met hun vingers op het tafelblad. Dit gedrag gaf aan dat ze moeite hadden om hun aandacht vast te houden en graag actiever bezig wilden zijn. Er waren momenten waarop de beweging van sommige kinderen het kringmoment verstoortte. Een paar kinderen begonnen te duwen of te trekken aan degenen naast hen, waardoor er afleiding ontstond. Dit gedrag suggereert dat deze kinderen moeite hadden om de grenzen van gepaste beweging binnen de kring te begrijpen.

Conclusie:

De observatie tijdens het kringmoment laat zien dat er variatie is in de manier waarop kinderen omgaan met beweging. Sommige kinderen hebben moeite om stil te zitten en ervaren fysieke rusteloosheid, terwijl anderen beweging gebruiken als een manier om actief deel te nemen aan het kringmoment. Er zijn ook kinderen die ongeduldig worden en moeite hebben om hun aandacht vast te houden zonder fysieke activiteit. Het is belangrijk om aandacht te besteden aan de behoeften van deze kinderen en manieren te vinden om hen te betrekken bij het kringmoment op een manier die hun natuurlijke neiging tot beweging respecteert, maar tegelijkertijd binnen de grenzen van gepast gedrag blijft.

6. Observatieverslag tijdens speeltijd: Behoefte aan beweging bij kleuters

Observatie:

Tijdens de speeltijd heb ik opgemerkt dat veel kleuters de behoefte hebben om te bewegen. Hieronder volgt een beschrijving van mijn observaties:

De kleuters waren betrokken bij verschillende actieve spelactiviteiten tijdens de speeltijd. Ze renden rond op het speelplein, klommen op speeltoestellen, sprongen, gooiden ballen en speelden tikkertje. Deze activiteiten vereisten fysieke beweging en de kleuters toonden

---

enthousiasme en energie tijdens het uitvoeren ervan. Ik heb gemerkt dat de kleuters spontaan bewegingsspelletjes initieerden. Ze organiseerden bijvoorbeeld races, springwedstrijden of maakten een danscirkel waarin ze samen dansten en bewogen op muziek. Deze initiatieven laten zien dat de kleuters behoefte hebben aan beweging en actief op zoek gaan naar manieren om dit te vervullen. Veel kleuters gebruikten beweging als een vorm van zelfexpressie tijdens de speeltijd. Ze dansten, maakten acrobatische bewegingen, draaiden rond of sprongen in de lucht. Deze bewegingen leken te dienen als een manier om hun energie kwijt te kunnen en plezier te uiten. Beweging speelde ook een rol in de interactie tussen de kleuters tijdens de speeltijd. Ze speelden samen actieve spelletjes, zoals tikkertje of verstoppertje, waarbij ze elkaar achtervolgden en zich snel moesten verplaatsen. Dit zorgde voor een sociale dynamiek waarin beweging een centrale rol speelde.

Conclusie:

De observatie tijdens de speeltijd laat zien dat er een duidelijke behoefte is aan beweging bij de kleuters. Ze waren actief betrokken bij verschillende spelactiviteiten die fysieke beweging vereisten. Daarnaast initieerden ze spontaan bewegingsspelletjes en gebruikten ze beweging als een vorm van zelfexpressie. De onderlinge interactie tussen de kleuters tijdens actieve spelletjes benadrukte ook het belang van beweging in hun sociale interacties. Het is essentieel om ruimte en mogelijkheden te bieden waarin kleuters hun behoefte aan beweging kunnen vervullen, zowel tijdens speeltijden als gedurende de schooldag. Dit kan bijdragen aan hun fysieke gezondheid, welzijn en sociale ontwikkeling.